

ЗАЯВА МЗС УКРАЇНИ ЩОДО НЕЛЕГІТИМНОСТІ ПЕРЕБУВАННЯ РФ У РАДІ БЕЗПЕКИ ООН ТА В ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ЗАГАЛОМ

Цій проблемі шеф-редактор «Універсуму» Олег К. Романчук у різний час присвятив ряд статей: Коли ООН позбудеться Росії? («Універсум», № 11–12, 2019 р.); Чи місце Росії в ООН? («Свобода», 1 квітня 2021 р., США); Коли ООН позбудеться Росії? (інтернет-видання «Главком», 23 лютого 2022 р.); When will the United Nations Get Rid of Russia? (The Ukrainian Quarterly, Number 1, 2022, USA).

Розпад Радянського Союзу в грудні 1991 року залишив невирішеним питання міжнародних прав і обов'язків СРСР. З точки зору міжнародного права, неврегульованим залишається і питання статусу держави-члена ООН та постійного члена Ради Безпеки ООН, яким користується Російська Федерація.

Росія хибно вважає питання врегульованим, посиляючись на те, що вже з 24 грудня 1991 року, а в публічній площині – з 31 грудня 1991 року в Радбезі ООН з'явилася табличка з її назвою. Насправді, відповідно до Статуту ООН для цього не було і досі немає жодних легітимних підстав.

Російська Федерація зайняла крісло постійного члена Радбезу ООН в обхід визначених Статутом ООН процедур. Це відбулося на підставі звичайного листа Президента РРФСР Бориса Єльцина на ім'я Генерального секретаря ООН, який був відправлений 24 грудня 31 рік тому.

Чинний Статут ООН не містить слів «Російська Федерація». Їх немає, зокрема, в статті 23 Статуту, де перелічені постійні члени Ради Безпеки ООН.

Правомірною процедурою набуття державою «Російська Федерація» членства в ООН та місця серед постійних членів Ради Безпеки мала обов'язково передбачати кроки, визначені Статутом ООН.

У грудні 1991 року звернення Російської Федерації щодо наміру продовжити членство СРСР в ООН мало бути належним чином розглянуто Радою Безпеки та Генеральною Асамблеєю відповідно до Статті 4 Статуту ООН. Вона передбачає, що членство миролюбних держав в ООН набувається саме за рекомендацією Ради Безпеки ООН та за рішенням Генеральної Асамблеї, і лише в такий спосіб.

Наприклад, такий правомірний шлях пройшли новоутворені держави-члени ООН Чехія і Словаччина після того, як припинила своє існування держава-член ООН під назвою «Чехословаччина».

Таким чином, Російська Федерація ніколи не проходила правомірної процедури набуття членства і займає місце СРСР в Раді Безпеки ООН незаконно. З юридичної та політичної точок зору може бути лише один висновок: Росія – узурпатор місця Радянського Союзу в Радбезі ООН.

Жодним чином не могла підмінити чинний Статут ООН і домовленість групи країн колишнього СРСР в Алматі в грудні 1991 року, яка не була ратифікована Парламентом України, але нібито стала підставою для Бориса Єльцина, тодішнього Президента РРФСР, звернутися до Генерального секретаря ООН щодо «континуїтету» членства СРСР. РРФСР на той момент також не була членом Організації.

Думка Юридичного радника Секретаріату ООН

щодо правових підстав перебування Росії в ООН також не підміняє чинний Статут ООН, і не могла слугувати основою для мовчазної згоди щодо прийняття Росії у члени ані для Секретаріату ООН, ані для держав-членів ООН, включно з членами Радбезу.

По суті, це був безпрецедентний випадок в історії ООН, коли країна нав'язала своє членство в Організації одностороннім рішенням, а країни-члени ООН були позбавлені статутного права висловити свою позицію шляхом голосування в Генеральній Асамблеї щодо прагнення РРФСР набути членства у спосіб, не передбачений Статутом.

Сумнівним є і право Російської Федерації входити до складу ООН загалом, оскільки вона не відповідає основному критерію членства в Організації. Пункт 1 Статті 4 чітко зазначає, що членство в ООН відкрите для всіх миролюбних держав.

Дії Російської Федерації протилежні поняттю «миролюбності». Три десятиліття її незаконного перебування в ООН позначені війнами та захопленням територій інших країн, силовою зміною міжнародно визнаних кордонів, намаганнями задовольнити загарбницькі та неоімперські амбіції.

Україна нині потерпає від повномасштабного вторгнення Російської Федерації. Йому передували вісім років збройної агресії проти нашої держави.

Спроба Російської Федерації анексувати Автономну Республіку Крим та місто Севастополь, Донецьку, Запорізьку, Луганську та Херсонську області України внаслідок погрози силою або застосування сили, а також подальший військовий контроль та тимчасова окупація цих територій Російською Федерацією, є порушенням суверенітету, територіальної цілісності та політичної незалежності України, а також загальновизнаних принципів та норм міжнародного права.

Війна Російської Федерації проти України є безпрецедентним актом порушення цілей та принципів Статуту ООН з часів його підписання у 1945 році та позбавляє Росію права називатися миролюбною державою.

Дії Російської Федерації у 2014 та 2022 році категорично засуджені міжнародним співтовариством. Про це свідчать, зокрема, дві резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Територіальна цілісність України» від 27 березня 2014 року та «Територіальна цілісність України: захист принципів Статуту ООН» від 12 жовтня 2022 року.

Російська Федерація ігнорує будь-які спроби повернути її до тенет міжнародного права та принципу миролюбності.

Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Агресія проти України» від 2 березня 2022 року закликала Російську Федерацію припинити збройну агресію проти України,

деокупувати всі українські території, негайно, повністю та безумовно вивести всі свої збройні сили з території України в межах її міжнародно визнаних кордонів.

Міжнародний суд Організації Об'єднаних Націй 16 березня 2022 року наказав Російській Федерації негайно вивести війська з території України і припинити бойові дії.

Російська Федерація зухвало відмовляється виконувати обов'язковий наказ Міжнародного суду ООН та резолюції Генеральної Асамблеї ООН.

Офіційні заяви Кремля, якими він виправдовує свої авіаційні удари і ракетні обстріли, глобальний енергетичний шантаж і «голодні ігри» шляхом блокування експорту української сільськогосподарської продукції, свідчать про те, що дії Росії є не лише геноцидом українського народу, але й стали прямою загрозою міжнародному миру та безпеці.

РФ регулярно здійснює терористичні акти проти громадян України та інших держав. Серед таких злочинів – збиття авіалайнера малайзійських авіаліній МН17, теракт під Волновахою, обстріли житлових кварталів мікрорайону Східний в Маріуполі, вибухи під час мітингу за соборність України у Харкові, вибухи у Харківському клубі «Стіна», масовані ракетні обстріли критичної цивільної інфраструктури України та інші терористичні акти.

Географія злочинів Російської Федерації проти міжнародного миру та безпеки виходить далеко за межі України.

Йдеться і про продовження політики СРСР з незаконної окупації Північних островів Японії, а також підживлення нестабільності на теренах колишнього СРСР – Абхазія та Південна Осетія, Придністров'я, Нагірний Карабах, маніпуляції на тему нібито дискримінації російськомовних громадян в країнах Балтійсько-Чорноморського регіону, спроба державного перевороту в Чорногорії тощо.

Не слід забувати і про збройну агресію РФ проти Чеченської Республіки Ічкерія, окупацію її територій та злочин геноциду чеченського народу, а також про підтримку злочинного режиму Башара Асада та численні злочини проти сирійського народу.

Російська Федерація десятиліттями розпалює конфлікти в Африці, зокрема дестабілізує Буркіна-Фасо, Лівію, Малі та Центральноафриканську Республіку.

У корені всіх цих злочинів – не лише політика Російської Федерації з розпалювання конфліктів, але і системне блокування нею рішень, необхідних для їхнього розв'язання.

З 1991 року Російська Федерація 31 раз застосувала вето в Раді Безпеки ООН, що майже вдвічі більше, ніж будь-який інший постійний член Радбезу.

Яскравими прикладами цього зловживання правом вето стали блокування резолюції про створення трибуналу щодо розслідування за фактом збиття літака Малайзійських авіаліній рейсу МН17; визнання масових вбивств у Сребрениці як геноциду і передумови для національного примирення в Боснії та Герцеговині; реагування на політичну та гуманітарну ситуацію у Венесуелі; продовження мандату спостережної місії ООН в Грузії в критичний для країни момент; посилення санкційного режиму щодо КНДР, а також 16 резолюцій щодо Сирії.

На нинішньому етапі агресії, Російська Федерація, яка відчуває свою повну безкарність, перейшла до

шантажу міжнародної спільноти погрозами застосування ядерної зброї.

Це лише питання часу, коли дії РФ дискредитують та зруйнують усю систему ООН – єдину і безальтернативну глобальну міжурядову інституцію, яка об'єднує за столом переговорів усі держави світу.

Питання долі Росії в ООН має вирішуватися в загальному контексті її відповідальності за грубі порушення норм і принципів міжнародного права, а також за злочини, які вчиняються на території України, зокрема за воєнні злочини та злочини проти людяності, а також злочин геноциду.

Україна закликає держави-члени ООН відновити застосування Статуту ООН у питанні легітимності перебування Російської Федерації в ООН, позбавити РФ статусу постійного члена Радбезу ООН та виключити її з ООН у цілому.

Виходимо з того, що усунення Російської Федерації з Ради Безпеки ООН не матиме зворотної сили щодо попередніх рішень цього органу і не потягне за собою анулювання або перегляд резолюцій Ради Безпеки, ухвалених до цього часу.

Вважаємо, що керуючись принципом рівноправності членів ООН, Російська Федерація має пройти той же міжнародно-правовий шлях набуття членства в Організації, що й інші країни. При цьому, повернення Російської Федерації до ООН у майбутньому може розглядатися лише за умови дотримання нею критеріїв членства ООН. Дотримання визначеної Статутом процедури відновити право кожної держави-члена проголосувати у Генеральній Асамблеї щодо доцільності прийняття Російської Федерації до складу ООН – статутне право, якого вони були позбавлені 31 рік тому.

Лише після виконання Росією умов членства в Організації, що містяться в пункті 1 Статті 4 Статуту ООН, можна розглядати прийняття Росії в члени через рішення Генеральної Асамблеї ООН за рекомендацією Ради Безпеки ООН, як це передбачено пунктом 2 Статті 4 Статуту ООН.

Україна ініціює комплексний процес, спрямований на досягнення цілей цієї заяви, та у цьому контексті готова до взаємодії з іншими країнами для спільного захисту Статуту ООН і міжнародного права від руйнівного впливу Російської Федерації.

Постійний представник РФ при ООН Василь Небензя